

Paulo Zamarripa

ANAIK GARA

Fitxategi hau “liburu-e” bildumako alea da,
liburu elektronikoen irakurgailurako prestatua.

Liburu gehiago eskuratzeko:

<http://armiarma.com/liburu-e>

Iturria: *Anayak gara*, Zamarripa abadea. Gaubeka,
1929

<http://klasikoak.armiarma.com/>

Egileari buruzko informazioa:

<http://zubitegia.armiarma.com/egileak/00357.htm>

ANAIAK GARA IPUIÑA

ZAMARRIPA ABADÉAK
Dotriñako umeentzat egiña

Bermeon
Gaubekaren irarkolan
1929

JAUBEDUNA DA

Nihil obstat.
JOSEPHUS MICHAEL DE BARANDIARAN
Censor

Imprimi potest.
Victoriae, 12 Octobria 1929.
JACOBUS VERASTEGUI
Pro-vicarius generalis

ANAIAK GARA IPUIÑA

Patxitxun mutilko lagunak ez eukien iñoiz Patxitxu bako olgetarik.

Eta ikusirik ez zala eldu domeka-arratsalde atan elizara Patxitxu mutilko lagun ona, bere laguntxuen begi-begikoa, Dotriñara ta Errosario-ra Jai-domeka guztietan etorten zan dotriña-ikasle zintzoa, bere etxera joan zirean, ia zer jazoten ete iakon jakiten.

— Zer dakazue, mutiltxuak? —itandu eutsien Patxitxun izekoak, euron deira urtenda.

— Ia Patxitxuk zer daukon, gaur arratsaldean Dotriñara ez Errosariora etorri ez egiteko.

— Andik dala ta egon naz neu ba...

— Ez ete dago oian gero? —urten eban mutiltxuetariko zarrentxuenak.

— Oian ostera? Zer dala ta? Bazkaldu bestee-tan lez egin dau, ta neuk ez aitak ezteutsagu igarri ezer txarrik daukonik.

— Ba nik ondo igarri deutsat; urrean. Meza nausi ostein ezteusku olgetan lagundu gura izan ta... Orduan esan dot...

— Banoa etsean ete dagoan ikusten. Eta zuek itxaron or etse aurrean apur baten; etsean ezpadago, bere billa danok asteko... Jesus maitea, zer ikusi bear ete dogu?

Ta auxe esanda, larri bere larri, Patxitxun gelarantz egin eban.

* * *

Ateko kisketari eskuko ikara andiaz eragin eutsan.

Ta atea zabalduaz batera, gorputza guztia ikara baten iminteko berba onek entzun zituzan, Patxitxu oian ganean burua oitik kanpora atarata ikusten ebala:

— *Ezkondu gura dau baila bere... Zumeza Olandiaga Jaxintok... erri onetan iaio ta... erri beronetan bizi danak...*

Ene Jainkoa! Neure aita da au!... Orra or egia izan da... Esan eustan aitatxuk berak... izeko Katalin ezkonduko dala laster, eta izeko Katalin

ezkonduten dan egunean... berak beste izeko barri bat ekarriko daula... Ta izeko barria ekarteko izango dira onek deiunok... Ene! Zelangoa izango ete da izeko barri ori!... Ene! Ene Jainkoa!

— Ene Jainkoa! —esan eban Kataliñek be, bere lobatxu maitearen gorputza oitik bera jaus-ten asten zala ikusirik.— Ekazu, Jauna, bear dodan indarra...

Ta tranku baten oian aurrera eldu, ta bere esku ikaratu bien ganean atrapau eban bere lobatxua... lurrari iya deutsalala...

Ta izeko onaren besoetan itzartu zan Patxi-txu, non egoan ezeziala.

— Ene! non nago ni? —esan eban oindiño ondo itzartu barik.

— Emen, ederra: zeure izekotxuren besoe-tan, —erantzun eutsan izekoak.

— Ta... zer? Zeu emen zagoz oindiño? Aurre-kotsen? Aitanean? Izekoa!...

Izekoak indar egin bear eban begietara etor-kozan negar-arpuluak lotuteko. Ta indar egin ta guzti be, batzuk urten eutsien; ta bere lobatxua-ren arpegian bere arpegiko negar-malkoak

mosuka ta laztanka legortuten zituzala, esan eutsan:

— Ene Patxitxu! Zer darabiltzu?... Zer dauka-zu, laztana? Zer jazoten iatzu, ederra?

— Ezebez, izekoa.

— Ezebez ta ainbeste zer?

— Ara, ba; amesetan egon naz ta...

— Ta, zek ekarri deutsuz orrek amesok, ba?

Esan egia.

— Eztakit zek ekarri deustazan. Baña meza nausian... zeure deiunak entzun dodaz... eta gero... aitatxunak... eta zu, ezkonduen zarean egunean, bazoaz seguru emetik, Aurrekotsetik... aitanetik... guretik... eta,... izekoa...

— Baña ni joan arren, beste izeko bat iatortzu ta...

— Bai, baña, zer izango da nigaz zeu barik... eta... beste izeko bategaz?

— Izekoa baño geiago izango dozu aitagorriko deutsun izeko barria.

— Izekoa baño geiago?

— Bai; *ama*.

— *Ama! Ama...* bat izaten da! Ta *ama* izan neban andrea... il zan ta...

— Bai, lenengoa; baña ori beste ori bigarren ama izango dozu.

— Ta amak lez artuko nau?... Zeuk lez artuko banindu be,... enintzake asarre.

— Neuk baño obeto.

— Zuk baño obeto ezin nei iñok artu. Baña, zeuk diñozunetik, esan lei ondo artuko naula...

— Bai, laztana.

— Tira, ba!

— Tira, ba, Patxitxu! Itxi alde batera alperreko buruko miñok eta ames ganorabakook, eta joan poz-pozik zeure laguntxuakaz olgetan, or etse aurrean daukazuz begira ta!

— Banoa, ba.

— Tira, ba! —barrero esanda, iñoizko mosurik gozoena ezarri eutsan ezpantxuetan izeko onak bere lobatxu maiteari.

Ta au, bere izekoaren mosu gozo aren indarrak bultz eginda legez, ariñeketa baten joan zan, Kataliñen besoetatik, bere laguntxuen aurrera.

Ta eurok lagun artuta, betiko euron olgetalekura, eliza aurreko landara, joan zan.

Bidean ioiala, lagunakaz berba egin-bearra ez eukan tartetxuetan, bere buruari esaten eutsan, poza siñistu eziñik:

— Emongo ete deust, ba, iñoiz izeko barriak izeko Kataliñek gaur bertan emon deustan lango mosurik?

* * *

Ordu beteko olgeta-aldi gozoa bere lagun-txuakaz eginda, poz-pozik biurtu zan Aurrekotsera, bere etxera; berak nondik ezekiala, izeko barria ezaututeko bildurra poz biurtuten ekiola.

Beti lez, abemarietakoak entzun ta lastertxuan sartu zan etxean; ta beti euki oi eban gogo onagaz apaldu ostean, iñoizko ondoen egin eban lo, zabal-zabal, Zeruko aingeruak berari begira poz-pozik egoteko eran.

* * *

Beste *amar lo eginda* ikusi eban izeko barria ezaututeko eguna.

Erbestera joan iakon aitatzu goizean goizetik, berari, lorik galerazo barik, loa baizen gozoa zan mosu andi-andi bat emonda; ta gaubean, izeko Kataliñen ezteguna etorririko lagun guztiak euron etxeetara joan baño lenago, agertu ekion izeko barriagaz... eta beste lagun bategaz.

Oi, bere poza andiagoa izateko, aitatzuk eta izeko barriak beste lagun bat ekarren eurakaz!

Bere antzeko mutilko polit-polit bat!

Irurak etozan an erbestean, izeko barriaren ta mutiltxu aren bizileku ordurartean izaniko etxean, izeko barriaren ta aitatzuren ezkontza osteko eztegua eginda.

Patxitzuk, jakiña zan!... a mutikotxua ikusi ebanaz batera, nor zan jakin gura izan eban ta... aitatzuri itandu egin eutsan:

— Aitatzu, nor da ori mutilkotxu ori?

Ta aitatzuk, mutilkotxu ekarri barriari mosu andi-andi bat emon ta gero, Patxiri, berari beste mosu bardin bat emonda, olantxe berba egin eutsan:

— Patxitzu, au... anaia eztok; baña anaitzako artu einke; ba beronen ama, eure izeko barri au,

eure ama ona izan zoanaren etse onetako ardu-
rea artuten iatok.

Eta orduan, izeko barriak, Patxitxuri berak be
mosu andi-andi bat emon ta gero, mutilkotxu
ekarri barriari beste mosu bardin bat emonda,
esan eutsan oneri:

— Telestxu, euk be au berau... anaia eztok;
baña anaitzako oinganik artu einke; ba beronen
aitak, eure osaba barri onek, eure aita ona zoa-
naren etsetik beronen etse onetara ekarri naiok,
zeurok biok kristiñau onak lez azteko, lauron
bizileku gaurganik ioagun etse maitegarri one-
tan.

— Olan dala, berorreri, andrea, *izekoa* barik,
ama deituko deutsat, —urten eutsan Patxitxuk
urduri-urduri.

— Ta nik zure aitari, Patxitxu, *osabea* barik
aita deitu bearko, —diño orduan Telestxuk.

Telestxun ama ta Patxitxun aita, berbalditxu
onek emoniko pozak biotzean ikututa, iya negar
egin bearrean dagoz pozaren-pozez.

Ta Telestxun amak berak, Patxitxun ama
barriak, negar malkoai iges eragiteko berbaldia
amaitutearren, zer egin eztakiala, Patxitxuri,

beronek pozen-pozen entzun eikean itaunetxu
au egiten deutso:

— Dotriña asko ikasten... dok... Patxitxu?

— Alegiña egiten dot, ama.

— Tirok ba! Biar asita, Jainkoak gura baiok,
baukok laguna onegaz, Telestxugaz, astegune-
tan eskolarako, ta iai-egunetan, Mesa nausirako,
Dotriñarako ta Errosariorako.

— Au poza!... Eztaukat orain beste tamalik
geure izeko Katalin ta gaur ezautu dodan osaba
barri au biar baioakuzala iakitea baño.

— Eztoaz atarañoko urrunera be ta, etorriko
dira... zarritxu.

— Bai, Patxitxu, al bait zarrien etorriko gara.

Poza sinistu eziñik egoan Patxitxu onek gau-
zok entzunda.

Ta siñistu eziñeko poz andi orregaz joan zan,
aita-aman ta izeko-osaban atzetik, bere anai
barri Telestxu eskutik daula, bein ordura ezker
gertu egoan aparria jango eben maira.

Izeko-osabak goizetik ibilli-bearra eukien biaramonean, euron erri barrian mezea entzuteko, ta orretarako apari luzea egin barik albait ariñen atsedeten joatea ondo etorkielako, ez zan egote luzerik egin maian.

Baña alan ta be, ta alkarreri zer-esan asko euki arren be, Patxitxu ta Telestxu, aparia amaitu baño lenago, logureak geiago eginda, lo gozozotan, alkarren ganera iausi zirean.

Ta alantxe lo gozo-gozotan dagozala,... oi batera eroan zituezan biok aitak eta amak: orduartean Patxitxuna ta ordurik gora biona izango zan oira.

Ames gozo onik egingo eben aingerutxu biok alkarren ondotxuan.

* * *

Biaramonean, Aurrekotsetik erriko meza nausira lau lagun joan zirean.

Patxitxu ta Telestxu ta Patxitxun ta Telestxun aita-amak.

Mutilkotxu biok, euron aita-aman aurretik ikustekoak ioiazan: biak neurri bardiñekoak, biak

alkarren antz andikoak eta biak alkarren ondo-
txutik, iya batak besteari deutsal.

Ta baeukien mutilkotxuok zer-konteu alkarre-
ri bidean.

Elizara eldurik, Patxitxuk Telestxu,... ze esan
be ez!,... mutilkotxuentzako aulkietariko baten
aurrera eroan eban beragaz.

Ta antxe entzun eben meza nausia ta meza
nausiko sermoia,... gizon askok oindiño ikasi
barik daukien iaz ederragaz.

* * *

Elizatik urten ebenean, an elizpean aurkitu
ebezan, eurok baño lenago urtetea gertauta,
euron begira egozan mutilkotxu lagunak.

Eurotariko batek, Martzel izeneko zarren-
txuenak, beingorako itandu eutsan Patxitxuri
Telestxugaitik:

— Au nor dok, mutil?

— Nor izango ioat ba? Anaia! —erantzun
eutsan Patxitxuk.

— Bai, zereko anaia! Lengusua izango dok.

— Ez! *Anaia!*

— Eztok ba izeko barriaren semea?

— Ez! *Ama barriarena!* Eztok, Telestxu?

— Bai, Patxitxu, —diño Telestxuk.

— Olan dala, anaiak zarie.

— Bai orixe!, —erantzun eutsien biak batera.

— Ba gu... zeuron lagunak.

— Eta gu... zeuronak. Eztok, Telestxu?

— Bai, Patxitxu, eurok gura badabe.

— Eztogu gurako ba?, —diño Martzelen lagunak.

— Tira, ba, asi gaitezana!, —diño orduan Matzelek berak. Ia, Erramontxu! Ataraik pelotea. Txulian-txulianka egin bear ioguk... Buruan io barik, lepora iaurtitera gero!

— Bai, eta bear dan lez, —diño Patxitxuk, bere txartestxua elizpeko age-adar batetik eskegiten daula.

Eta landara urtenda, ekiñalean ekiten deustie txulian-txulianka, amabietako kanpai-iotea entzun artean.

Orduan, eurokandik urren dagozan zarren ondotxura ioan ta... eurokaz errezetan dabe *Anjelus* izeneko otoitza bere iru abernariakaz.

Ta au eginda,... baktxa bere etxera.

Baña ez Martzelek itaune au Patxitxuri egin barik:

- Dotriñara be etorriko zarie... biok, ezta?
- Bai, anai biok.

* * *

Martzeleri arratsalderartean agur eginda, Patxitxuri Telestxu abadeagana eroatea otu iakon.

Ain zuzen be, orduantxe urten eban abade jaunak elizatik.

Eta euron txapeltxuak polito-polito burutik kendu, ta badoaz beragana, ta badiñotso Patxitxuk:

- Jauna, apunteko dau au Dotriñan? Gaur asita, Dotriñara ibilli gura dau.
- Ederto! Zelan iaukok izena?
- Ba... Telestxu.
- Ta abizena? Apellidua?
- *Zumeza*, neuk lez. (Ta eztiño guzurrik, alantxe dauko, suertez, euki be ta).
- Lengusua dok?

— Lengusua baño geiao, jauna. *Anaia!* Neure ama barriaren semea da.

— Berau barriz neure aita barriarena, jauna.
—urteten dau Telestxuk.

Eta biak batera diñotsie:

— Anaiak gara, Jauna!

Ainbeste anai, anai izan gura ezik bailegozan, txakur ta katu ikustea gertau ekion abade jaunak, mutilkotxu bion alkarren anai izan gurea ikusiaz poztuta, igotzi gozo bana eurori buru-txuetan eginda, poz pozik diñotsie:

— Tira, ba, olantxe urte askotan! Ta... etorri jai-domeka guztietan Dotriñara!... Bakik ik, Patxitxu, urteko jai-domeka guztietan iatozan mutilko-neskatoai txartes bana ta gona bana emoten ieutsiedana;... ta ganera, geien ikasten ioenai... Baña, entzuik: zer ein deutsak euk... igaz irabazi endun txartes politari?

— Ene! —esan eban Patxitxuk esku biak bular bietara eroanda, soñean eztaukala ikusirik— elizpeko age-adar batetik eskegita itxi dot, jauna, bera loitu barik txulian-txulianka egiteko. Ta berori ikusi dodanean, berorrek Telestxu

Dotriñan apuntetako, berorregana biok etortea baño besterik ez iat otu ta...

— lantzi arin, ba, otzitu barik!

— Bai, jauna. Geratu beite ondo.

— Etorri gero Dotriñara ta Errosariora, bieta-
ra!

— Bietara, bai, jauna,... anai biok.

— Olantxe beti alkar anaitzat eukiko al
dozue!, —esan eban bere barruan, eskuak alka-
rreri emonda elizpera ioiazan mutilkotxu bioi
begira.

Ta ikusirik Patxitxu, Telestxun eskua itxiaz
batera elizpeko orma ganera igon ta beingoan,
age-adarretik arturiko txartesagaz, saltu bizkor
baten jatsiten, iya eurok entzuteko eran esan
eban:

— Ta ez al zarie iñoiz be jausiko, aingeru-
txuok, pekatu astunean!

* * *

Etxera eldu zireanean, beingoan esan bear
izan eutsan Patxitxuk... eurok noiz etorriko...
atar-tean begira eukien ama maiteari:

— Ama, esan deusat abade jaunari Telestxu Dotriñan apuntetako.

— Ta... apeldua iakin dozu ba?

— Ene! Iakinda dao. *Zumeza! Anaiak* izan ezkeru ba...

— Bai, alantxe... Zoaze orain... biok,... seme-txuak, or goiko soloan egongo da ta, aitagana,... esaten bazkaria gertu dagoala.

— Ta gero,... bazkal-ostean... Dotriñara!... Ezta, amatxu?

Ta au esanda, saltuka joan zirean mutilkotxu biak aitagana, amak agindu eutsiena esaten, amari begietatik urteten asi ekiozan negar-malko gozoak ikusi barik.